

■ موج جدید مستندسازان با الفبای سینمای مستند جهان آشنا هستند و توانایی تولید مستندات با استانداردهای سینمایی را دارند، البته یک نکته مهم دیگر هم باید گفته شود و آن اینکه اغلب این مستندسازان موج نو از گفتمان انقلاب اسلامی برخوردارند، زیرا بخوبی با آثارشان به مقابله با جنگ نرم دشمنی رفته‌اند که با استفاده از تمام ابزارهای رسانه‌ای‌اش در پی تزریق فضای ناامیدی در جامعه است

پرونده «وطن امروز» در باره ۳ مستند از میان آثار راه یافته به بخش مستند سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر

مستندات فجر

عباس اسماعیل گل: هر چند برگزاری جشنواره سینماحقیقت به عنوان مهم‌ترین رویداد تخصصی سینمای مستند در کشور باعث شده سایر جشنواره‌هایی که به سینمای مستند می‌پردازند چندان مورد توجه قرار نگیرند اما نام بلند و پر آوازه «فجر» آنقدر اعتبار دارد که بسیاری از مستندسازان دوست داشته باشند اثرشان با حضور در این رویداد فرصتی برای عرض اندام در میان سایر فیلم‌ها داشته باشد. امسال ۱۰ اثر از میان مستندهای متقاضی حضور در بخش مستند جشنواره فیلم فجر توانسته‌اند خود را به سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر برسانند. «بانو»، «پروژه ازدواج»، «جایی برای فرشته‌ها نیست»، «خسوف»، «خط باریک قرمز»، «زمستان است»، «زندگی میان پرچم‌های جنگی»، «عالیجناب»، «کامی» و «مهدی عراقی را بکش» این ۱۰ مستند هستند. به همین بهانه سراغ سازندگان ۳ مستند از میان این آثار رفتیم، آثاری که خاستگاه آنها به جریان انقلابی سینمای مستند بازمی‌گردد.

کارگردان «خط باریک قرمز» در گفت‌وگو با «وطن امروز»:

جوگرهای ما شادی آور و امیدبخشند

فیلم مستند «خط باریک قرمز» به کارگردانی فرزاد خوشدست و تهیه‌کنندگی نگار اسکندرفر که چندی پیش با درخشش در جشنواره سینماحقیقت توانست ۴ جایز اصلی جشنواره را به دست آورد و با شباهت گرم‌های شخصیت‌های اصلی مستند با کاراکتر اصلی فیلم «جوگر» خبرساز شده است، در ادامه مسیر موفقیت خود به درخشش در بخش مستند جشنواره فیلم فجر می‌اندیشد که در ادامه گفت‌وگو «وطن امروز» با فرزاد خوشدست، کارگردان مستند از نظر تان می‌گذرد. * * *

■ جناب خوشدست! ابتدا درباره پوستراهی «خط باریک قرمز» صحبت کنیم که شباهت بسیار زیاد گرم‌های فیلم با شخصیت اصلی اثر جنجالی «جوگر» حسایی سروصدا به پا کرده است.

در وهله اول باید گفت قبل از اینکه فیلم «جوگر» پخش شود، مراحل تولید «خط باریک قرمز» به پایان رسیده بود و بر همین اساس ایده اصلی مستند هیچ ارتباطی با فیلم جوگر نداشته و ندارد و اواسط سال ۱۳۹۴ بود که ایده ساخت این مستند به ذهنم خطور کرد و تا اواخر شهریور ۹۶ کار پیش‌تولید به طول انجامید و در نهایت مهرماه ۹۶ تا اوایل سال ۹۷ کار تولید «خط باریک قرمز» به طول انجامید.

■ پس شباهت گرم‌های شخصیت‌های اصلی مستند «خط باریک قرمز» با شخصیت اصلی «جوگر» کاملاً اتفاقی است؟

ذکر این نکته ضروری است که از آنجا که شخصیت‌های اصلی مستند را نوجوانان کانون اصلاح و تربیت تشکیل می‌دهند، به هیچ عنوان دوست نداشتیم چهره این نوجوانان مشخص و واضح باشد، زیرا نمی‌خواستیم در آینده و پس از پخش مستند، مسیر زندگی این بچه‌ها به خطر بیفتد که در نهایت تصمیم گرفتیم ماسک و گرم‌های استفاده کنیم که روز گرم وقتی دیدم چهره‌شان شبیه جوگرها شد، بسیار استقبال کردم و حتی خود بچه‌ها هم این گرم را دوست داشتند که در زمان تولید با خلاقیت‌های‌شان طرح‌های مختلفی برای چهره جوگری خود ارائه می‌دادند.

■ به هر حال باید قبول کنید همزمانی پخش فیلم سینمایی «جوگر» با مستند «خط باریک قرمز» چالش‌هایی را برای شما پدید آورد؛ به عنوان مثال گرم‌های شبیه به هم شاید برای مخاطب مستند پس از دیدن پوستر تدامی‌کننده این موضوع باشد که شخصیت‌های مستند همانند شخصیت جوگر به دنبال خوشونت هستند!

اتفاقی نکته اصلی تفاوت میان شخصیت‌های مستند «خط باریک قرمز» با شخصیت اصلی «جوگر» همین موضوع است، ما در مستندمان می‌خواهیم نوجوانانی که در زندان هستند روزی روزگاری بر اساس اشتباهاتی رفتار خشونت‌باری داشتند اما امروز با کشف توانایی‌های‌شان در هنر به دنبال آرامشی هستند که به آغوش شادی و امیدبخشی «جوگر» بهره می‌برند، بنابراین درست نقطه مقابل شخصیت «جوگر» که فیلم‌های هالیوودی عمل کرده‌ایم.

■ آیا این مواردی را که درباره شخصیت‌های مستند گفتید، بازخوردش را در مخاطبان مستند هم مشاهده کردید؟

این سوال را بهتر است از مخاطبانی که فیلم را تماشا کرده‌اند بپرسید اما بازخوردی که شخصاً در اکران‌های اخیر «خط باریک قرمز» مشاهده کردم برام وصف‌ناپذیر بود، زیرا مسؤلیت اجتماعی‌ام با تماشای بعضی و انشک مخاطب پس از تماشای اراده و انرژی بالای نوجوانان کانون اصلاح و تربیت چندین برابر شد، زیرا در شرایط فعلی جامعه، مخاطب بشدت نیاز به تماشای

فیلم مستند «خط باریک قرمز» در باره شخصیت‌های اصلی مستند «جوگر» صحبت کردیم. در این باره گفتیم که مستند «خط باریک قرمز» با شخصیت اصلی «جوگر» شباهت بسیار زیاد گرم‌های فیلم با شخصیت اصلی اثر جنجالی «جوگر» حسایی سروصدا به پا کرده است.

■ گویا این مستند برای برخی شخصیت‌های مستند هم سرنوشت‌ساز بوده! بلکه دقیقاً همین‌طور است به عنوان مثال یکی از نوجوانانی که در مستند حضور دارد بلافاصله زمانی که از زندان آزاد شد در یکی مناطق جنوب شهر تهران همراه دوستانش یک گروه تئاتر تشکیل داده و از این راه دنبال امرار معاش و پیشرفت در هنر است و ناگفته نماند مستند «خط باریک قرمز» بزودی برای سایر بچه‌ها هم اتفاق‌های خوبی رقم خواهد زد.

■ درباره حضور «خط باریک قرمز» در بخش مستند جشنواره فیلم فجر توضیح دهید.

مسلماً از آنجا که برای من و تمام عوامل سازنده «خط باریک قرمز» جشنواره فیلم فجر از اهمیت و جایگاه بالایی برخوردار است، خواستار حضور در بخش مستند جشنواره شدیم، زیرا معتقدیم خاستگاه اصلی این مستند جشنواره ملی و مهم فیلم فجر است؛ چرا که «خط باریک قرمز» اثری با شاخص‌های ملی محسوب می‌شود که در کنار بازگو کردن مشکلات و برخی معضلات به تزریق روحیه امید و بازتوانی جامعه می‌اندیشد و مجموع این اتفاقات ما را به حضور در جشنواره فیلم فجر ترغیب کرد. در مجموع امیدوارم اتفاق‌های خوبی برای مستند در جشنواره فیلم فجر رقم بخورد که بعد از جشنواره هم بتوان درباره تأثیرات این فیلم در جامعه صحبت کرد.

■ به نظر شما مهم‌ترین وجه تمایز مستند «خط باریک قرمز» با سایر آثار جشنواره چیست که اینقدر به درخشش فیلم در جشنواره فجر امیدوارید؟

قصه‌ندارم با برخی صحبت‌ها، حاشیه‌های فیلم در جشنواره فجر درست‌کنم اما بشدت معتقدم «خط باریک قرمز» و حتی یکی دو مستند دیگر در صورتی که در اکران جشنواره فجر برنامه‌ریزی مناسبی برایش رقم بخورد، می‌تواند در کسب آرای مردمی با برخی آثار داستانی جشنواره فیلم فجر رقابت کند، چون فرم و محتوای مستند شرایطی دارد که پراحتی مخاطبانی را که خط داستانی را

در اثر دنبال می‌کنند هم جذب می‌کند.

■ کاملاً مشخص است با انگیزه بالایی فرم حضور در جشنواره فیلم فجر را پر کرده‌اید.

قطعا همین‌طور است، زیرا «خط باریک قرمز» هیچ‌گاه به دنبال سیاه‌نمایی وضعیت جامعه نبوده است، بلکه در فضایی به ظاهر ساده (زندانی) از حباب‌های سفید و امیدبخش رونمایی می‌کند و مسلم است اثری که سراسر از تزریق روحیه امید و نشاط در شرایط سخت زندگی است باید هم برای حضور و رقابت در مهم‌ترین جشنواره سینمایی کشور با انگیزه و با امید ظاهر شود.

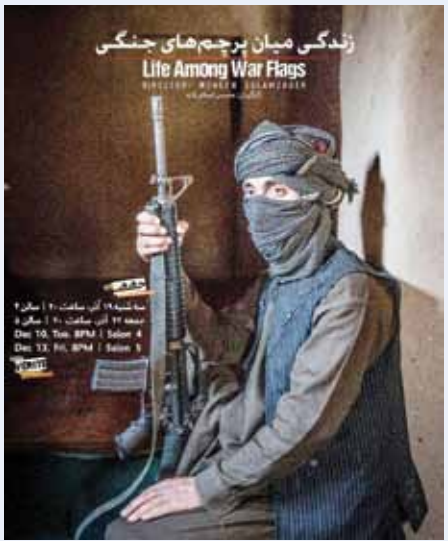
■ پس انگیزه‌های بالایی برای رقابت در بخش مستند جشنواره و کسب یکی از دو سیمرغ جشنواره دارید؟

به طور حتم برای سیمرغ‌های جشنواره هم انگیزه و هم امید داریم، زیرا معتقدم جایزه‌ها یکی از مهم‌ترین و بهترین لحظات حضور آثار در فستیوال‌ها محسوب می‌شود و درباره اهمیت جایزه‌های جشنواره‌ای ذکر این نکته کافی است که جایزه گرفتن مستند به دیده‌شدن بهترش کمک می‌کند.

بالاخره ترکیب هیات انتخاب جشنواره فیلم فجر از سطح بالایی برخوردار است که همین موضوع خیالم را بابت راهیابی اثرم به بخش مستند جشنواره فیلم فجر تا حدودی راحت کرده بود و اکنون که مستند «زندگی میان پرچم‌های جنگی» به جشنواره فیلم فجر راه یافته، منمی‌خواهم خیلی به اتفاقات منفی جشنواره سینماحقیقت فکر کنم و تمام تمرکزم را بر حضور مقتدر در جشنواره فیلم فجر گذاشتم.

■ در مجموع حضور آثار مستند در جشنواره فیلم فجر را چطور ارزیابی می‌کنید؟

متأسفانه طی سال‌های اخیر به آثار مستند در جشنواره فیلم فجر نگاه جدی نمی‌شد اما امیدوارم امسال این نگاه به آثار مستند تغییر کرده باشد و طوری نباشد که فقط گفته شود چند اثر مستند در جشنواره فیلم فجر حاضر شده‌اند، بلکه با اکران‌های مناسب برای فیلم‌های مستند، فضایی حرفه‌ای و رقابتی برای آثار

گفت‌وگو «وطن امروز» با محمد حبیبی منصور، کارگردان مستند «بانو»:

معرفی قهرمان‌های واقعی، نیاز امروز جامعه

مستندها در جشنواره فیلم فجر هم می‌تواند تأثیری در ارتقای جریان مستند داشته باشد؟

من خیلی نگاه این دوستان را که موافق یا مخالف هستند درک نمی‌کنم؛ به نظر من از هر فرصت جدیدی که بتواند به دیده شدن و مورد نقد قرار گرفتن یک اثر مستند کمک کند باید استقبال کرد. حالا اینکه عوامل اجرایی جشنواره با آثار مستند همانند فیلم‌های داستانی برخورد نکنند، بحث دیگری است ولی در اصل این موضوع که حضور مستندها در جشنواره فیلم فجر اتفاق مبارکی است شکی وجود ندارد. امیدوارم عوامل اجرایی جشنواره شأن فیلم‌های مستند را رعایت کنند و مستندها را پایین‌تر از فیلم‌های داستانی ندانند.

■ در این چند سال اخیر شاید امسال را بتوان تنها دوره‌ای دانست که علاوه بر جریان فیلمسازان مرسوم حاضر در جشنواره فیلم فجر، از مستندسازان انقلابی هم آثاری در جمع ۱۰ اثر برتر به بخش نهایی مستند حقیقت راه یافته است، فکر می‌کنید این اتفاق نشانه چیست؟

همیشه در سینمای ما جریانی وجود داشته که بنای آن بر تولید آثاری بوده که در جشنواره‌ها مورد استقبال قرار بگیرد، اساساً اینگونه فیلم‌ها را به عنوان سینمای جشنواره‌ای می‌شناسند ولی من دوست دارم باز به همان حرف اول خود بازگردم که به قول شهید آوینی «هنر آیینگی کردن است». شما با یک اثر هنری در واقع حال درونی خودتان را به جامعه منعکس می‌کنید ولی قصه این است که در دل سختی‌ها نیز حساسه وجود دارد. اصلاً تفاوت نگاه ما به عنوان هنرمند با کسی که چنین ادعایی ندارد در کشف همین زوایای پنهان موضوعات است. غیر از اینکه من خودم هیچ‌وقت درک نمی‌کنم چرا باید به مخاطبی که پای اثر من نشسته حس و حالی بد را منتقل کنم. این نکته که شما می‌گویید در کنار آثار جشنواره‌ای، امسال آثاری متفاوت از این جریان نیز در بخش مستند فجر وجود دارد اتفاق خوبی است که به نظرم خود نوعی تزریق امید به جامعه است؛ جامعه‌ای که الان بیش از هر چیز به امید و حرکت نیاز دارد. قطع به یقین اگر فیلمسازان حوزه سینمای داستانی بتوانند در جریان برگزاری جشنواره فیلم فجر به آثار سینمای مستند توجه کنند، می‌توانند محتوایی ارزشمند برای سینمای داستانی نیز از بین همین سوره‌های سینمای مستند پیدا کنند.

■ به عنوان آخرین سوال، محمد حبیبی منصور چقدر برای مستند «بانو» شانس دیده شدن و موفقیت در جشنواره فیلم فجر قائل است؟

من سعی کردم اثری قابل قبول و خوب تولید کنم و دلیلی ندارد که نسبت به موفقیت در جشنواره امسال ناامید باشم. البته من بی‌توجه به جایزه نیستم ولی واقعیت این است که من جایزه اصلی‌ام را از مخاطبانی گرفتم که در زمان تماشای این اثر در اکران‌های مختلف از آن استقبال کردند و راضی بودند. ما یک قهرمان را که اسطوره‌ای و تخیلی هم نیست به مردم معرفی کردیم که به واسطه واقعی بودنش می‌تواند الگویی مناسب برای جامعه امروز باشد و این برای خود من بسیار ارزشمند است.

سینمایی که خالصی از قهرمان است، نمی‌تواند حس خوبی به جامعه منتقل کند. شما باید قهرمان‌های واقعی خودتان را به جامعه معرفی کنید، یا قهرمان‌های پوشالی چرا؟ چون قهرمان پوشالی جامعه را تحذیر می‌کند و قهرمان وارداتی جامعه را بی‌اعتماد بنفش می‌کند ولی وقتی شما قهرمان واقعی را به جامعه معرفی می‌کنید، آنها را به حرکت درمی‌آوردید. این قهرمان‌ها بخشی از فرهنگ ما هستند و نیاز است که ما معرفی آنها به تبدیل شدن‌شان به عنوان الگویی برای جامعه کمک کنیم.

فیلم مستند «بانو» به کارگردانی محمد حبیبی منصور، روایتگر زندگی پرفراز و نشیب بانو عصمت احمدیان، مادر شهیدان فرجوانی است. زندگی پس از دوران دفاع مقدس و فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی بانو احمدیان نیز بخش مهمی از زندگی او است که در این مستند به آن پرداخته شده است. مستند «بانو» اکران موفقی را در جشنواره سینماحقیقت سپری کرد به طوری که شخصیت اول فیلم «بانو» که مادر ۵ شهید دفاع مقدس است در اختتامیه سیزدهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت مورد تقدیر قرار گرفت و حالا سازندگان این اثر خود را برای حضور در بخش مستند جشنواره فیلم فجر مهیا می‌کنند. گفت‌وگو با سازنده اثر در ادامه آمده است. * * *

■ مستند «بانو» از جمله کارهای ساده اما دلنشین چند سال اخیر سینمای مستند ما است؛ بازخوردهای نمایش این مستند در جشنواره سینماحقیقت چگونه بود؟

چیزی که بیش از همه برای من در این باره ارزش داشت نسبت مخاطب با اثر بود که خود انرژی‌بخش بود. فرقی هم نمی‌کرد که مخاطب از کدام جریان، طیف، گروه و نگاهی باشد؛ خدا را شکر همه با اصل سوره ارتباط برقرار کردند و این برای ما ارزشمند بود. مسأله اینجاست که در این سال‌ها آنقدر آثار ضعیف هم به لحاظ محتوا و هم به لحاظ تکنیک تولید شده که ممکن است مخاطب با شنیدن قصه، نسبت به آن موضع بگیرد ولی آنقدر قصه شخصیت اصلی این مستند - که درباره زنی است که همه هستی خود را در راه خدا فدا کرده - انرژی دارد که هیچ‌کس نمی‌تواند در برابر آن موضع منفی بگیرد اما آن چیزی که ممکن است گاهی باعث گارد گرفتن عده‌ای در برابر این گونه آثار شده، این است که عده‌ای از دوستان که اساساً شاید هیچ‌گونه غم‌غدای هم درباره این قبیل موضوعات نداشته باشند، صرفاً برای آنکه می‌خواهند کاری سفارشی کنند و در آمدی به دست آورند، سراغ این قبیل سوره‌ها می‌روند.

■ و اتفاقاً کار را هم خراب می‌کنند. بلکه دقیقاً همین‌طور است.

■ شما دست روی موضوعی گذاشته‌اید که آنقدر درباره آن کارهای ضعیف و شعاری تولید شده که شاید مخاطبان در نگاه اول اصلاً علاقه‌ای به تماشای آن نداشته باشند. چه راهکارهایی برای اینکه اثر تان به این آفت دچار نشود، در نظر گرفتید؟

واقعیت این است که شما به عنوان یک مستندساز اول از همه باید موضوعی را که برای اثر تان در نظر می‌گیرید دوست داشته باشید؛ یعنی خود شما به عنوان سازنده باید با اثر همراه باشد. نکته دیگر اینکه بعضی وقت‌ها مستندسازان، فیلم مستند را با یک مقاله مصور اشتباه می‌گیرند اما باید ساختار تخصصی ساخت یک اثر مستند را برای آن در نظر گرفت. باید برای اثر مستند، تولید جذابیت کنید و طراحی درستی برای روایت قصه داشته باشید؛ لزوماً اینکه دوربین روشن شود و هر آنچه را که اتفاق می‌افتد تصویر کنید، نمی‌توان به آن عنوان مستند داد. ما هم در این کار سعی کردیم که با نظر گرفتن این نکات مستندمان را تولید کنیم.

■ «بانو» جزو ۱۰ اثری است که توانسته به بخش مستندهای جشنواره فیلم فجر راه یابد. مسأله‌ای که همیشه در ارتباط با حضور مستندها در جشنواره فیلم فجر مطرح می‌شود این است که وقتی جشنواره‌ای همچون سینماحقیقت - که جشنواره تخصصی فیلم‌های مستند در کشور است - برگزار می‌شود، آیا حضور

کارگردان «زندگی میان پرچم‌های جنگی»:

موج نو مستندسازان انقلابی در راهند

باشند در جشنواره‌های خارجی حضور یابند، بلکه منظور آن است که این موج جدید مستندسازان با الفبای سینمای مستند جهان آشنا هستند و توانایی تولید مستندات با استانداردهای بالایی سینمایی را دارند، البته یک نکته مهم دیگر هم باید گفته شود و آن اینکه اغلب این مستندسازان موج نو از گفتمان انقلاب اسلامی برخوردارند، زیرا بخوبی با آثارشان به مقابله با جنگ نرم دشمنی رفته‌اند که با استفاده از تمام ابزارهای رسانه‌ای‌اش در پی تزریق فضای ناامیدی در جامعه است.

■ به عنوان سؤال آخر؛ چقدر برای «زندگی میان پرچم‌های جنگی» شانس برنده شدن سیمرغ قانلید؟

مسلماً برنده شدن سیمرغ برای هر فیلمسازی مهم است و من هم به عنوان سازنده «زندگی میان پرچم‌های جنگی» از این قاعده مستثنا نیستم اما مطالبه و انتظار اصلی من به عنوان فیلمساز از جشنواره فیلم فجر این است که هر ۱۰ مستند حاضر در جشنواره شرایطی مناسبی برای اکران داشته باشند و در نهایت امیدوارم فیلم‌هایی که سلیقه شخصی من است، سیمرغ‌های بخش مسابقه جشنواره را درو کنند. حال اگر فیلم «زندگی میان پرچم‌های جنگی» در میان بردگان سیمرغ‌ها باشد بسیار اتفاق خوشایندی است اما در مجموع باید بگویم همین که «زندگی میان پرچم‌های جنگی» به جشنواره فیلم فجر راه پیدا کرده است خود یک اعتبار برام محسوب می‌شود و به این معناست که مستند من جدی گرفته شده است.

بود در صورت رعایت عدالت اکران‌ها میان آثار مستند و داستانی جشنواره، برخی آثار مستند توانایی رقابت با آثار داستانی را دارند؛ نظر شما در این باره چیست؟

مسلماً اگر اکران‌های مناسبی به ۱۰ اثر مستند جشنواره فیلم فجر اختصاص یابد این آثار از مخاطبان خوبی برخوردار خواهند بود اما باید این واقعیت را قبول کرد که به هر حال فیلم‌های داستانی مخاطب بیشتری نسبت به فیلم مستند در جشنواره فیلم فجر دارند که گوی سبقت آرای مردمی را از آثار مستند می‌ریابند.

■ اما در مجموع قبول دارید برخی آثار حاضر در بخش مستند جشنواره فیلم فجر حرف‌های زیادی برای گفتند دارند؟

خدا را شکر طی یکی دو سال اخیر سطح استانداردهای مستندسازی در سینمای ایران پیشرفت خوبی کرده و موج جدیدی از مستندسازی که با ادبیات و استانداردهای جشنواره‌های معتبر آشنا هستند به سینمای ایران ورود کرده‌اند که بخشی از این مستندسازان امسال در جشنواره فیلم فجر حضور دارند که همین مسأله به جذابیت‌های بخش مستند جشنواره فیلم فجر می‌افزاید.

■ این موج جدیدی که شما می‌گویید امکان دارد دچار جنبش‌زدگی شوند؟

ببینید! منظور من از آشنایی این موج مستندساز با ادبیات جشنواره‌های جهانی به این معنا نیست که این مستندسازان به هر روش و هر قیمتی دوست داشته

جشنواره فراهم کنند، البته ذکر این نکته خالی از لطف نیست که وقتی مسؤولان سینمایی کشور امسال مستند «در جست‌وجوی فریده» را به عنوان نماینده سینمای ایران در اسکار انتخاب می‌کنند، یعنی نگاه‌ها به فیلم مستند در کشور بسیار تغییر کرده است و این خود نکته امیدبخشی برای مستندسازان حرفه‌ای سینمای ایران محسوب می‌شود. ■ یکی از مستندسازان حاضر در جشنواره فیلم فجر معتقد

جنگی» اختصاص دادند که لاقال فیلم تا حدودی خوب دیده شد که پس از اکران‌هایش هم منتقدان بسیاری از عدم حضور «زندگی میان پرچم‌های جنگی» در بخش اصلی جشنواره متعجب بودند.

■ شاید قسمت اینطور قرار بود رقم بخورد که تمام سختی‌هایی که در جشنواره فیلم حقیقت متحمل شدید با پذیرش اثر تان در بخش مستند جشنواره فیلم فجر جبران شود.

بالاخره ترکیب هیات انتخاب جشنواره فیلم فجر از سطح بالایی برخوردار است که همین موضوع خیالم را بابت راهیابی اثرم به بخش مستند جشنواره فیلم فجر تا حدودی راحت کرده بود و اکنون که مستند «زندگی میان پرچم‌های جنگی» به جشنواره فیلم فجر راه یافته، منمی‌خواهم خیلی به اتفاقات منفی جشنواره سینماحقیقت فکر کنم و تمام تمرکزم را بر حضور مقتدر در جشنواره فیلم فجر گذاشتم.

■ در مجموع حضور آثار مستند در جشنواره فیلم فجر را چطور ارزیابی می‌کنید؟

متأسفانه طی سال‌های اخیر به آثار مستند در جشنواره فیلم فجر نگاه جدی نمی‌شد اما امیدوارم امسال این نگاه به آثار مستند تغییر کرده باشد و طوری نباشد که فقط گفته شود چند اثر مستند در جشنواره فیلم فجر حاضر شده‌اند، بلکه با اکران‌های مناسب برای فیلم‌های مستند، فضایی حرفه‌ای و رقابتی برای آثار